

Prof. Dr. Ali Rıza OKUR'un Anısına Saygıyla

Değerli Bilim İnsanı, Çok Kıymetli Dostum

Prof. Dr. Ali Rıza OKUR'un Anısına Saygıyla

Ali GÜZEL¹

Çalışma ve Toplum Dergisinin elinizdeki bu Sayısı, 1942 yılında başladığı yaşam yolculuğunu 29 Aralık 2022 günü noktalarak bizlere veda eden, 1977 yılının bahar aylarında, Prof. Dr. Nuri Çelik'in, Akademinin (İTİA) Sultanahmet'teki çalışma odasında haftalık ve düzenli olarak yapılan iş hukukunun güncel sorunlarının tartışıldığı bir toplantı vesilesiyle ilk kez tanıştığımız ve aradan geçen yarım yüzyıla ulaşan arkadaşlığın, dostluğun, bilim yolculuğunun tüm renklerinin bütünleştiği, tüm karelerinin birlikte kaleme alındığı bir film senaryosunun zihinde ve yürekte bıraktığı derin izleriyle değerli bir bilim insanı, tüm meslektaşlarının, yakın çalışma arkadaşlarının ve öğrencilerinin sınırsız bir sevgiyle bağlı olduğu kıymetli bir dost ve meslektaşın Prof. Dr. Ali Rıza Okur'un anısına ithaf edilmesi, bu satırların yazarına da, duyguların sözcüklere yansıtılmasının güçlüğüne karşın, hüznü bir yazı kaleme alma görev ve sorumluluğunu beraberinde getirdi.

Bir insanın yaşam yolculuğundaki, bu tür anlık buluşmaları sayılarla ifade etmek ve anımsamak olanaksızdır, ancak bu buluşmanın; özel, mesleki, kamu görevi ve nihayet bilim gibi yaşamın her kesitinde yıllara uzanan ve silinmesi güç renklerle süslenmesi, çok da sık rastlanmayacak bir olgudur. İşte, Sevgili Ali Rıza ile olan uzun yolculuğumuz da, bu istisnaya buna bir örnek olsa gerek!.. Akademik yaşamın dolambaçları merdivenlerine birlikte tırmanmak, bu yoldaki dikenli güllerin kokusunu birlikte koklamak, bilim yolculuğunda hep aynı değer, amaç ve ilkeleri paylaşmak, bu coğrafyanın farklı köşelerinden kopup gelmiş, iki farklı ailenin, tüm fertleriyle birlikte tek bir aileye dönüşmesi, yaşamın acı ve engelleriyle hep güç kaynağı olarak dayanışma ve desteğin samimi ve sınır tanımaz oluşu...işte, anıların derin izlerini yansıtmakta yetersiz kalan sözcüklerden sadece bir demet !..

“Kitaplarla başlayan ve devam eden bir dostluk” diyordu Sevgili Ali Rıza, Marmara Üniversitesi Hukuk fakültesinde emekli olduğum yıllarda meslektaşlarının beni onurlandırmak için hazırladıkları armağan kitabının “anılar” bölümünde. Çok doğru bir tespit: İkimizin kitaplara olan tutkusu, ayırdına varmadan bu uzun soluklu yolculuğumuzun kopmaz ilk bağıni oluşturuyordu belki... A.Rıza, Galatasaray Lisesi mezunu, ben ise Fransa'da doktora yapmış olmam nedeniyle, bilimsel çalışmalarımızda Fransızca kaynaklar önem taşıyordu. Ortak amacımız bilimsel araştırmalarda Fransız İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik alanında yazılmış en önemli ve en güncel kaynaklardan yararlanmaktı. Bütçe olanaklarının elverdiği ölçüde, Üniversitenin merkez kütüphanesine, özellikle Ali Rıza'nın yoğun çabasıyla çok

¹ Prof. Dr.

zengin bir literatür kazandırdık. Daha sonraki yıllarda, bütçe kısıtlamaları ortaya çıkınca , kişisel bütçemizden bir fon ve bununla da ortak bir kütüphane oluşturduk, Fransa'dan sürekli valizler dolusu kitap taşımak görevi de bana düşmüştü. Bireysel ve ortak bilimsel çalışmalarımızı da bu kaynaklar beslemiştir hep. Bu vesileyle, A.Rıza'nın, her alandaki kitap tutkusunun, benden çok daha fazla olduğunu ve kitaplarının O'nun gözbebeği olduğunu da not etmeliyim. Evindeki zengin kütüphanesindeki tüm kitaplar numaralandırılmış ve her biri birer inci gibi dizilmişti raflarda. Ödünç kitap verdiğinde mutlaka deftere yazar ve iadede gecikme olursa hemen “başınıza dikilir” ve hatırlatırdı.

Bu kitap tutku ve dostluğumuza bir süre sonra “kalem dostluğu” da eklendi. İlk olarak, çok önemli bulduğumuz ve alanına katkı sağlayacağını düşündüğümüz, Jean- Daniel Reynaud'un “Sociologie des conflits du travail, Paris 1982” kitabının, “İş Uyuşmazlıkları Sosyolojisi “ olarak Türkçe çevirisini gerçekleştirdik. Ayrıca, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Uluslararası Derneğinin XI.ve XII. Dünya kongrelerine, “ Accidents du travail et Maladies Professionnelles, Prestation et Réadaptation” (Caracas,1985) ve “les fonds de pension volontaires et leurs rapports avec les systemes pbligatoires de sécurité sociale” (Madrid,1988) ortak kaleme aldığımız tebliğlerimizle katılmıştık. Hocamız Prof. Dr. Nuri Çelik, bizi, sosyal güvenlik hukuku alanında bir ders kitabı hazırlamaya teşvik edince, bu alanda kitap yazmanın iş hukuku alanına nazaran çok zor olduğunu bilmemize ve endişelerimize rağmen, Hocamıza “hayır” diyemezdik. İşte, o andan itibaren, büyük bir heyecan ve coşkuyla bu zor işe sarıldık Ali Rıza ile birlikte. Kitabın kaleme alınış sürecinde gündüzlerimiz gece, gecelerimiz gündüz oldu. Koşullara göre, ya A.Rıza'nın Göztepe'deki evinde buluşup çalışıyorduk, kimi zaman benim Teşvikiye'deki evimde... Doğrusu Göztepe'ye gitmek daha çok hoşuma gidiyordu. Bunun nedeni ise, Ali Rıza'nın Sevgili Eşi Gülden'in sınırsız konukseverliği yanında, lezzeti hala damağında silinmeyen yemeklerdeki ustalığıydı, bu yemeklerin ilk sırasını da, doğal olarak, farklı çeşitleriyle “kayseri mantısı” almaktaydı, işte o tarihlerden sonradır ki, eşim ile mantı hastası olduk. Bu durumu bilen Sevgili A.Rıza, hiç üşenmeden ve her hafta eve götürmek üzere üniversiteye Sevgili Gülden'nin mantılarını taşıyıp durdu.. Bir gün, yine A.Rıza'nın evinde yemek tercihleriyle ilgili bir konuşmada “etli lahana dolması”nı sevdiğimi söylemiş olmalıyım ki, iki gün sonra evlerine gittiğimde yemek masasında mantılara, nefis lahana dolmalarının de eklendiğini görünce çok sevinmiş, bu tempoyla kitap yazmanın da zevkli bir uğraş olduğunu düşünmüştüm.. İşte, bu koşullarda başlayan kitap yazma serüvenimizin ilk meyvesini 1988 yılında kitabın ilk baskısını elimize aldığımızda, büyük bir sevinç sevinç ve mutluluk içindeydik. Kitabımız öğrencilerimiz ve ilgili çevrelerce büyük ilgi gördü ve görmeye de devam etmektedir, sosyal güvenlik hukuku alanına da önemli katkı sağladı ve sağlamaya devam ediyor. Kitabın 20.basıya uzanan zaman sürecinde, aynı mekanlarda, aynı çalışma temposunda aynı heyecanla yeni basıları hazırlamak amacıyla A.Rıza ile kitap ve kalem dostluğumuzdan hiçbir şey eksilmedi...

Kitapla başlayan, diğer ortak bilimsel çalışmalarımızla yıllara yayılan uzun zaman diliminde, A.Rıza'nın engin kültürüne, muhakeme gücüne, en karmaşık sorunlara mantıklı çözümler üretme becerisine, Türkçe'ye olan hakimiyetine, en basit noktalama işaretlerini dahi affetmeyen titizliğine hep hayran kaldım. Bazı konularda çok sert tartışmalarımız da eksilmiyordu, doğal olarak, ancak birbirimizi çok fazla kırmadan, onur sorunu yapmadan ortak bir noktaya da ulaşıyorduk.

Canım dostum A.Rıza ile olan bu bilimsel yolcuğumuzda, akademik ve idari görevler de bizi bağlayan zincire yeni halkalar ekledi. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde yeni bölümlerin açılma süreci başlayınca yine Nuri Hoca'nın öncülüğünde, "çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri" bölümünün kuruluşunda görev aldık, bölümümüz bir süre sonra, Bahçeliveler kampüsünden, Anadoluhisarı Kampüsüne taşındı. Ali Rıza ile diğer bölümlerde dersimizin olmadığı günlerde karşılıklı odalarda hep birlikte çalıştık, birlikte sohbet ettik, iş hukuku ve sosyal güvenlik alanında ortaya çıkan sorunları tartıştık, yazacağımız makalelerin, vereceğimiz tebliğlerin konu ve içeriklerini birlikte gözden geçirdik. Kurucusu olmaktan hep gurur duyduğumuz "Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünün iki dönem başkanlığını yaptıktan sonra bu görevi büyük bir zevk ve güvenle A.Rıza'ya devrettim, ikimizin de herhangi bir koltuk sevdası olmaması, bu görevleri, dönüşümlü olarak hep birlikte ve zevkle yapmamızı sağladı. Bu idari görevlerimiz süresince yine, zaman zaman ortaya çıkan görüş ayrılıkları istisna tutulursa, hep birbirimize destek olmaya, kararları birlikte almaya çaba gösterdik. Kurucusu olduğumuz bölümün prestijini ve saygınlığını arttırmak, ikimizin de tek ve ortak amacıydı. A.Rıza bu görev dışında, üstlendiği dekan yardımcılığı ve Fakülte yönetim kurulu üyeliği gibi diğer idari görevleri de büyük bir başarıyla yerine getirmiştir.

Kuşkusuz, her öğretim üyesi ders vermek ve öğrencilerine yararlı olmak için çaba gösterir. Ancak, A.Rıza'nın ders verme konusundaki heyecanını , öğrencilerine olan sevgisini ve öğrencilerine yararlı olmak için gösterdiği çabayı ifade etmede sözcüklerin bile yetersiz kalacağını belirtmem gerekir. Fakültenin değişik bölümlerinde en fazla ders yükü olan bir hoca varsa, O da Ali Rıza'dan başkası değildir. Zaman zaman haftalık toplam ders saatini yazdığı kağıdı bana gösterir ve "bu yükün altında nasıl kalkacağım" derdi. Her konuda olduğu gibi, ders verme konusunda da hiçbir özveriden kaçınmayan, öğrencilerine yararlı olmak için elinden gelen her türlü çabayı gösteren, öğrencilerini kendi öz evlatları gibi seven, sınavlarda başarısız olduklarında çok üzülen bir hocaydı Sevgili Kardeşim Ali Rıza.

Bir akademisyen olarak da mesleğini seven, bilimsel araştırmaları çok ciddiye alan, disiplinli ve sürekli çalışan, üreten ve bilgilerini paylaşmaktan zevk alan, bir kuyumcu titizliği ile konuları derinlemesine inceleyen bir bilim insanıydı Ali Rıza. O, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukukunun her alanında kalem oynatan, görüşlerinde nesnel olan ve bu görüşlerini, hiç kimseden çekinmeden, bilimin doğrularından asla taviz vermeden, ifade etme cesaretini göstermiştir hep.

Her insanın kendine özgü niteliklerinin olması doğaldır ve herkes bu nitelikleriyle anılır zaten. Sevgili Ali Rıza da, sadece çok sevdiği aile bireyleri tarafından değil, birlikte çalıştığı meslektaşları, öğrencileri ve uzak-yakın tanıdığı herkes tarafından, objektif, doğru sözlü, hep bildiği yolda yürüyen, inanç dünyasında hiçbir sapma göstermeden, düşündüğünü, hissettiğini olduğu gibi ifade etmekten çekinmeyen bir insan olarak anılmaya fazlasıyla hak etmiştir. V.Hugo, “ iyi insan olmak kolaydır, zor olan adil olmaktır” der; Platon ise, adil insanı şöyle betimler: “adaletsizliğin en büyüğü, adil olmayıp adil gibi görünmektir, adil olmak her zaman doğruların yanında olmak, düşünceleri vicdan süzgecinden geçirmektir” . Ünlü düşünürlerin bu sözlerinin Sevgili Ali Rıza'nın insani değerlerini de ortaya koyduğunu söylemek, Ali Rıza'yı tanıyan herkes, hiçbir biçimde abartılı bulmayacaktır. Evet, Ali Rıza, tüm yaşamında sadece iyi bir insan olmakla kalmamış, hep adil bir insan olmuştur, her zaman doğruların yanında olmuş, eylem ve düşüncelerini vicdan süzgecinden geçirmiştir.

Sevgili Ali Rıza Hoca, o iyi insan, bu satırların yazarı için yarım yüzyıla uzanan dostluğun onur ve gurur kaynağı, emsalsiz insan, bizleri derin bir üzüntüye boğarak, bu dünyaya veda etti. Ancak, bizlerin ve geride bıraktığı tüm aile bireyleri, Kıymetli Eşi Gülden başta olmak üzere, evlatları Mine ve Prof. Dr. Mehmet Okur, canı kadar sevdiği torunlarının derin acılarını hafifletecek, teselli kaynağımız olacak bir husus, en üstün insani değerleriyle, bilimsel eserleriyle bu dünyada derin izler bırakmış olmasıdır.

Sevgili Ali Rıza, çok kıymetli kardeşim, tüm yakın çalışma arkadaşlarının, meslektaşlarının, yetiştirmiş olduğun öğrencilerin duygularına tercüman olarak; büyük bir aşk ve engin bir coşkuyla görev ve sorumluluklarını çok fazlasıyla yerine getirmiş olduğunun bilinciyle, Sana olan minnet borcumuzun sonsuz olduğunu ifade ediyoruz!... Cennet mekanında huzur içinde uyu canım kardeşim...

Aziz hatıran önünde bir kez daha saygı ile eğiliyoruz...

